

nejše tezadevne novosti, pri čemer se bom opiral na hrvaške pedagoške liste in na dopise znanih hrvaških kolegov.

I.

Dne 12. avgusta 1911 ob 8. uri dop. se vrši v Zagrebu v dvorani kr. moškega učiteljskega XXVI. glavna skupščina „Saveza hrv. učiteljskih društev“.

Ta skupščina je l. seja odposlancev posameznih učiteljskih društev.

Razen običajnih formalnih točk vzporeda bo posebno zanimiv razgovor o posledicah sklepov izredne občne skupščine „Saveza“ z dne 11. maja 1911.

Kakor znano, se je takrat sklenila pasivna rezistencija učiteljskega.

V vabilu na sejo prosi osrednji odbor vse delegate poedinih društev, da si zaradi razprave o vprašanju pasivna rezistencija poskrbijo dovolj potrebnega materiala in naj premislijo, kaj bi se naj če storilo v prilog učiteljskega vprašanja.

II.

„Hrvaški pedagoško-književni zbor“, to društvo, ki ima nekako slični namen kot naša „Šolska Matica“, zboruje v dneh 10. in 11. avgusta t. l. v Zagrebu. Vršni se XXXIX. redna glavna skupščina dne 10. avgusta ob 5. uri popoldne. Na vzporedu so poročila tajnika, blagajnika, čuvarja „Hrvatskega šolskega muzeja“, revizionarnega odbora, proračun za leto 1912 in predlogi.

Drugi dan, t. j. dne 11. avgusta, je ob 10. uri dopoldne slavnostno zborovanje v proslavo stoletnice smrti Dositeja Obradovića. O slavljenju bo razpravljali Josip Škavić. — Mijo Blašković pa bo referiral o aktualnem vprašanju: „Sokolstvo i narodno uzgajanje“.

Ca se utrdijo čim bolje duševne vezi med slovenskim in hrvaškim učiteljskim bi bilo umestno, ako bi posečali mi Slovenci hrvaške učiteljske priredbe, Hrvati pa naše. Lepa prilika je sedaj za one tovariše, ki imajo že počitnice. Napravite počitniško potovanje v Zagreb med drage nam tovariše onokraj Sotle, Gorjancev in Kolpe. Videli boste, da Vas bo hrvaško učiteljsko sprejelo z odprtimi srci. Preživeli boste par nepozabno prijetnih uric v lepi kolegialni družbi tam v belem Zagrebu.

III.

V „Hrvaškem šolskem muzeju“ so imeli v dneh 6. in 7. julija t. l. redkega gosta. Proučeval je tamošnje lepe zbirke realni profesor Leonid Dobrovolski iz Kijeva v Rusiji.

Kako je došel v Zagreb, je opisal sam sledeče: V Kijevu je neki bogataš ostavil 500.000 rubljev za uredjenje šolskega muzeja. Kuratorij je določil, da se pošlje realni profesor Dobrovolski na potovanje po vsej srednji Evropi, kjer naj prouči šolske muzeje. Rektor Maks Hübner, kustos šolskega muzeja v Breslavi, je opozoril Dobrovolskega na lepo urejen šolski muzej v Zagrebu in tako je ruski profesor došel v Zagreb.

Dosedaj je pregledal šolske muzeje v Nemčiji, Belgiji, Holandiji, Francoskem, Švici in v Avstriji.

Izjavil se je, da nikakor ni pričakoval toliko od Zagreba. Kulturne institucije, ki jih je proučil v Zagrebu, daleč nadkriljujejo to, kar je pričakoval. Dobil je ugodnejšo sodbo o Hrvatih, Hrvaški in hrvatskem šolstvu.

IV.

Draginjsko doklado je dobilo hrvaško učiteljsko z banovo naredbo. Počenši s 1. julijem letos se je nakazala draginjska doklada 10% od temeljne plače, t. j. 80 K letno ali 22:2 vinarja dnevno.

Tedaj z 22 vin. na dan si bo hrvaško učiteljsko jako dosti opomoglo!

Dvaindvajset vinarjev!

To je pač malenkostno povišanje in malenkostna pomoč učiteljski, ki je slabše plačano kot orožništvo.

Številka 8. časopisa „Škola“ končuje svojo tozadevno notico sledeče: „Hrvatsko učiteljsko željno pričakuje, da se mu uredi plača zakonitim potom. To je prva dolžnost hrvaškega sabora, vsega naroda, kateremu ljudskošolsko učiteljsko službi požrtvovalno, za katerega dela nesebično — v šoli in izven šole.“

V.

Šolska tablica z računom. Učiteljica Milka Šimunovičeva je sestavila ploščico, v okvirju katere je dvajset kroglic in to deset ene (bele) in deset druge barve (modre). Te kroglice ima učenec vedno pred seboj in tako lažje računa. Dvojna barva kroglic olajšava učitelju, kakor tudi učencu prelaz čez prvo desetino.

Ign. Šijanec.

Razgled po šolskem svetu.

— Najvišja šolska oblast v Srbiji se je baje, kakor poročajo „Novosti“ izrekla za obligatorično uvedbo nemščine kot učni predmet na višjih učnih zavodih v Srbiji.

— Proti češki šoli v Podmoklih. „Matica Školska“ je hotela v Podmoklih ustanoviti češko ljudsko šolo in si je izposlovala dovoljenje šolske oblasti. Proti temu je občina, ki je v nemško-nacionalnih rokah, vložila rekurz pri naučnem ministristvu in prosila, da se rekurz prizna odložilna moč. Naučno ministristvo je odbilo to prošnjo.

— Slovenec privatni docent na praškem vseučilišču. Naučno ministristvo je potrdilo sklep proforskega zbora praškega češkega vseučilišča, da se pripusti dr. Mihajlo Rostohar kot privatni docent za filozofijo na češkem vseučilišču.

— Socialistična organizacija učiteljev na Bolgarskem. Pretekli teden je imela socialistična organizacija učiteljev na Bolgarskem svoj VI. kongres v Sofiji. Organizacija je bila ustanovljena leta 1905. Prvo leto je štela 326 članov, letos jih šteje 954. Organizacija je tekoma leta razpečala 13.038 brošur in 2647 strankinih koledarjev. V štrajkovni fond je prispevala 1023.80 dinarjev.

— Visoka šola za ženske. „Zveza rodovinske in narodove odgoje v Lipskem“ ustanovi s 1. oktobrom visoko šolo za ženske. Predavali bodo o splošni izobrazbi, o pedagogiki in o socialnih vedah.

— Stolice za govornišvo. V seji akademičnega senata na Dunaju so sklenili ustanoviti novo stolico na govornišvo in vložiti tozadevno prošnjo za naučno ministristvo. Predavanja lahko obiskujejo slušatelji vseh fakultet. Pozneje se bodo otvorile take stolice tudi na drugih univerzah v Avstriji.

— Stolica za govornišvo na Dunaju. Predlog akademičnega senata, ki stremi, da bi se ustanovila na dunajski univerzi stolica za govornišvo, je dosegel svoj smoter. V jeseni že otvori na univerzi predavanja o govornišvu „Prosta zveza za nadaljno izobrazbo o državnem znanstvu“. Sklenili so začeti sporazumno z akademičnim senatom s štiriurnim predavanjem o govornišvu že na prihodnjih predavanjih. Predsednik „Proste zveze“ je sklenil uvesti tudi potovalne kurze, na katerih bodo predavali vseučiliški profesorji o državnem znanstvu. Prvi tak kurz otvorijo v prvi polovici oktobra v Celovcu.

Z gospodarskega polja.

— Konsum mesa. Povsod v Avstriji nazaduje konsum mesa zaradi neprestanega zdraževanja in zaradi brezobzirne politike bogatih magnatov. Na Dunaju je povprečno použila oseba 1908. leta 69 kg mesa, a leta 1909. samo 64 kg. Podatki iz lanskega leta še niso natanko določeni, vendar je že sedaj iz vsega statističnega materiala očitno, da je l. 1910. povprečni konsum mesa zopet znatno nazadoval.

— Sladkor podražen. Zaradi suše v celi Srednji Nemčiji in na Češkem so na praškem sladkornem trgu cene sladkorja zopet poskočile za 1 K 40 vin. Na sladkornem trgu v Hamburgu in Magdeburgu so cene sladkorja vnovič narasle za 50 fenigov.

Raznoterosti.

× Oporoka Ivana Ortha. Na Dunaju so odprli oporoko Ivana Ortha (bivšega avstrijskega nadvojvode). Pravzaprav obstojata dve oporoki. Ena je datirana od 24. julija 1878 v Kostajnici, druga pa v Chatanu z dne 26. marca 1890. Po tej poslednji oporoki je mati Ivana Ortha njegova glavna dedinja in zapuščina jej svojo graščino v Gmundnu in 100.000 gld. Eno hišo na Dunaju in 100.000 gld. zapuščina svoji ženi Ludmili Stubel. Svojo ladjo „Santa Margareta“, oziroma zavarovalnico ustanovi „Fondo di marina“. Razentega zapuščina svojo knjižnico in neke redkosti svojemu prijatelju princu Isenburgu. Tudi dobrodušnih ustanov ni pozabil. Zanimiva pa je klavzula, da ne sme ministristvo teh ustanov nikdar uporabiti v cerkvene svrhe.

× Memoare gospe Toselli. Gospa Toselli, bivša saksonska prestolonaslednica,

izda v kratkem, baje meseca aprila prihodnjega leta, svoje memoare. Povest se pričinja z njeno mladostjo, kjer jako natančno popisuje svoje življenje na saksonskem dvoru. Na kratko omenja svoj beg z učiteljem jezikov Gironom. Vzrok njenega bega je bil ta, da so jo hoteli njeni sovražniki zapreti v norišnico. Učitelj jezikov Girona je vzela s seboj zato, ker je bil ta po njenem mnenju zvest in molčeč. Toda kmalu je spoznala v njem samo koristolovca. Med osebami, ki jih omenja v knjigi je tudi nemški cesar. — Mnogo se bavi gospa Toselli tudi z nadvojvodo Salvatorjem, o čigar smrti dvomi in izraža mnenje, da se ob smrti cesarja Franca Josipa I. gotovo vrne in izvrši velike stvari. Končno pravi, da se jo je obsodilo brez vsakega procesa in da je sama zato spisala svoj zagovor, da draždanskemu dvoru dokaže, kak je. — Kakor poročajo iz Berlina, bodo memoari prepovedani na Saksonskem, čim izidejo. Tej prepovedi se potem pridruži vsa ostala Nemčija.

× Velika zapuščina. Iz Odeše: Seštra bivšega člana državnega sveta Šukomlinova je zapustila za kmetijski zavod tri milijone rubljev.

× Umrljivost zakonskih in nezakonskih otrok. Statistika je tudi posegla na to polje ter dognala, da umrje mnogo več nezakonskih otrok nego zakonskih, kar je umevno. A razmerje je večje, nego bi si bili mislili na prvi hip. Od 100 nezakonskih otrok je v Nemčiji umrlo v letu 1908: 28:5, od zakonskih 16:8 (in sicer v prvem letu starosti). K vojaškemu naboru je prišlo od 1000 v zakonu rojenih 660, od nezakonskih le 213:6.

× Šola za tatove. Pred kratkim je berlinska kriminalna policija izsledila v kleti hiše trgovca Seriga šolo za tatove. Serig je prejemal ubegle mladostnike proti odškodnini in jih je poučeval v tatinski stroki. Imel je celo nastavljene razne učitelje za posamezne predmete, kakor odpiranje ključavnic, žepna tatvina, brezhrupno rezanje okenj. V šolskem načrtu ni bilo veronauka.

× Motuproprio o preložitvi praznikov. „Osservatore Romano“ objavlja pojasnila o preložitvi praznikov. Praznik Sv. Rešnjega Telesa s svojo osmino odpade na dve nedelji in se bo slovesneje praznovalo nego dosedaj. Praznik Sv. Jožefa, ki se ga dosedaj ni povsod praznovalo, se bo obhajal slovesneje z osmino in postane praznik prvega reda.

× Papež in modernizem. Zatrjujejo, da hoče papež izdati še en spis o časopisju. Poučeni krogi zatrjujejo, da bo z jako bojevitim spisom napadel tisto katoliško časopisje, ki je na glasu modernizma ter mu bo očital, da se ne briga za neizbrisne svete pravice svete stolice. Naslovljen bo spis na lombardske škofe.

× Muzej za samomere učencev je ustanovil v Peterburgu prof. Charkotinin. Zbral je tam obilo tvarin, ki se nanašajo na to prežalostno novodobno prikazen. Kot vzroke otroških samomorov navaja: slabo ravnanje staršev z otroki, strah pred kaznijo, obup zaradi slabega napredovanja v šoli, zasmehovanje tovarišev, nesrečna ljubezen, smrt staršev ali kake druge osebe ter izguba kakega predmeta. Že v starosti treh let se javljajo prvi otroški samomorji. V tej starosti se je obesil deček. V treh poletnih mesecih minulega leta je bilo na Ruskem 125 otroških samomorov.

× Odprava praznikov je zadela povsod na odpor. V Avstriji so se vodilni krogi izrekli proti odpravi, sedaj se je oglašila tudi Nemčija. Najbrže ostane papežev motu proprio veljaven le za nekatere laške škofije.

× Papež Pij X. reformator. Papež izda v kratkem nov motu proprio, s katerim se odpravijo vse formalnosti glede imenovanja kardinalov; vsa taka imenovanja se bodo izvrševala vbodoče z navadnim „breve“.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 1283. Kranjako. 1—1

Na štirirazredni ljudski šoli na Koroški Beli se bo stalno namestila učiteljska služba s postavnimi prejemki in prostim stanovanjem.

Redno opremljene prošnje naj so vložijo predpisanim potom pri podpisanim c. kr. okrajnem šolskem svetu do 31. avgusta 1911.

Prosilci, ki v kranjski učiteljski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 18. julija 1911.

St. 1528. 1—1

Na dvorazredni ljudski šoli v Bučki se razpisuje s tem nadučiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 28. avgusta 1911.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 28. julija 1911.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registрована sadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca julija K 150.788:42.

Naznanilo. Kdor želi od zadrage kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znakov se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernova ulica 9

priporočata v veliki izbiri po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke, površ-

niko za gospode in dečke, obleke za

otroke, žakete za dame, paletu za

dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali vel-

blodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih,

Gg. učiteljem in učiteljicam popust za

„Učiteljski konvikt“.

Najugodnejši češki nakupni vir.

Poletje 1911.

V. J. Havliček a bratr

Kopelji, Poděbrady (Češko)

slavnostni izvozni dom, pošilja franko

novi zbirko vzorcev

modnega blaga,

cefirov in sukna

opreme za neveste, Havličkove tkanine,

damasta, brisalk, robecev, garnitar itd.

Vzorec franko.

Letne novosti 1911

1 zavoj 40 metrov pralnih ostankov

praktično združenih za 18 K franko

dostavljen. Od teh ne pošljemo

vzorcev. Samo pri nas najbolje.

Havličkova tkani-

na 1 kos 18 m za

12 K, boljše vrste

28 m za 16 K.

Specialiteta: Po-

bradska kopaljska

tkanina 28 m za

22 K 40 v.

Založeno l. 1887.

XXV. letnik.

Pišite po vzorce!